

EGYETEMI TANÁCS
2005. november 17.

**TÁJÉKOZTATÓ AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI
REGIONÁLIS TÁVOKTATÁSI KÖZPONT TEVÉKENYSÉGÉRŐL**

Ea.: Dr. Patkó Gyula
általános rektorhelyettes

Meghívott: Kocsisné Dr. Baán Mária
ÉMRT igazgató

TÁJÉKOZTATÓ

az Észak-magyarországi Regionális Távoktatási Központ tevékenységéről

1. Előzmények:

Magyarországon a Művelődési és Köznevelési miniszter tanácsadó testületéül 1991-ben alakult meg a Nemzeti Távoktatási Tanács (NTT), elnöke az MKM közigazgatási államtitkára. Intézményi hálózatának létrehozására pályázatot írtak ki - 6 regionális távoktatási központ (Gödöllő, Debrecen, Szolnok, Veszprém, Győr, Pécs) jött létre 1992-ben, EU programok jelentős anyagi támogatásával (a Miskolci Egyetem nem pályázott). A regionális központok vezetőit a gesztor intézmény és az NTT együttesen választotta és nevezte ki, később ez a kapcsolatrendszer – források hiányában – informálissá vált, majd teljesen megszűnt.

A Pannónia TEMPUS JEP keretében mintegy 200 hazai távoktatási menedzser és szakértő képzése valósult meg - a Miskolci Egyetemről 3 fő (Dr. Miskolczi Bodnár Péter – ÁJK, Kocsisné Dr. Baán Mária – ÉMRTK, Bottyán László – GTK) vett részt ilyen képzésben.

Az 1995 szeptemberében indult IDEAL TEMPUS JEP-ben résztvevő 14 magyar oktatási intézmény között a Miskolci Egyetem is lehetőséget kapott öt témakörben távoktatási tananyagok fejlesztésében illetve adaptációjában való részvételre. Aktív bekapcsolódásunk eredményeként - a debreceni regionális központtal közösen - koordinátorai lettünk az egyik témakörnek (*Management, Banking and Business Administration*). Ekkor léptünk első ízben partneri kapcsolatba az EADTU (European Association of Distance Teaching Universities), a legmagasabb presztizsű európai távoktatási szervezettel.

2. Központ-alapítás, infrastruktúra, személyi és szervezeti feltételek megteremtése:

1998-99 - A PHARE Multi-Country Programme keretében elnyert három pályázatunk egyike az Észak-magyarországi Regionális Távoktatási Központ létesítését támogatta – Magyarország 4 regionális központ létesítésére nyert támogatást, közülük egy a Miskolci Egyetem és a Sárospataki Comenius Főiskola (akkor még önálló intézmény) közös pályázata. 1998-ban létrejön a Továbbképzési Központ szervezeti keretei között, de önállóan gazdálkodó egységként az Észak-magyarországi Regionális Távoktatási Központ (ÉMRTK), mely **kettős funkciót kíván betölteni: regionális információs és módszertani központként koordinálja a térség felsőoktatási és felnőttképzési intézményeinek hálózati együttműködését, s egyidejűleg a Miskolci Egyetem valamennyi kari és intézeti oktatási egységének módszertani és koordinációs háttérintézményeként a képzési programok korszerűsítését, hatékonyságának fokozását, kínálatának bővítését támogatja minden képzési szinten és formában.**

A UNIMAN egyetemi koordinálású Tempus projekt egyik alprogramja a távoktatás intézményen belüli integrációját kívánta elősegíteni – elkészült a Központ SzMSz tervezete, regionális igényfelmérésre épülő Stratégiai tervünk, megvalósítási tanulmány, marketing terv.

2000-ben teljeskörű beszámolót készítettünk addigi tevékenységünkről – ennek főbb adatai: 20 mFt-ot meghaladó értékű beruházás, több, mint 80 külföldön töltött hét (tanulmányutak, képzések okán) valamennyi Kar néhány képviselőjének részvételével. Több mint 50 módszertani tanfolyami részvétel lehetősége a Karok számára.

TÁVHÁLÓ regionális kísérleti PHARE projekt keretében (az első széleskörű „regionális” projekt, a régió valamennyi jelentős felső és felnőttoktatási intézményének együttműködése, hálózatépítés, infrastruktúra-fejlesztés céljával, egy sikeres brit regionális hálózati modell alapján) **létrehoztuk az ózdi és a tiszaujvárosi konzultációs központot. Munkakapcsolatunk két további projektben folytatódott, de nem vált hivatalossá.** Jelentős regionális PR tevékenység, személyi feltételek és informatikai rendszerek fejlesztése mellett folytatódott az EADTU-val való kapcsolatépítés.

2000-ben Páczelt rektorhelyettes úr felkérésére 23 fővel – kari és központi szervezeti egységek képviselőivel - megalakult a Távoktatási Előkészítő Munkabizottság, mely megvitatta az SzMSz és a gazdálkodási alapelvek, továbbá a szervezeti felépítés lehetséges alternatíváit.

2001. február 1. - 2002. december 31. között a Központ igazgatója megbízás alapján végezte munkáját.

2002 tavaszán az ÉMRTK önálló szervezeti egység lett.

2002 őszén a Rectori Kabinet napirendjére tűzte a távoktatás szabályozás kérdését – a napirend elnapolásra került.

2004 tavaszán igazgatói pályázat került kiírásra – 2004. július 1-től, 5 év időtartamra igazgatói kinevezést kapott az ÉMRTK jelenlegi vezetője.

3. Tananyagfejlesztés:

Tananyagfejlesztést célzó 15 pályázat keretében az elmúlt tíz évben különböző szakmai területeken - az Egyetem mind a hat karának szakterületét lefedve -, eltérő képzési szintű célcsoportok számára dolgoztunk ki programokat, különböző, egyre fejlettebb informatikai alkalmazásokra épülő módszertani megoldásokkal. Tananyagfejlesztő projektjeink WEB oldalunkról elérhető demo változatai betekintést nyújtanak abba a fejlődési folyamatba, mely az egyre korszerűsödő távoktatási, (e-learning) módszerek „mix-mode” alkalmazására irányul, s mely 2003. októberétől egységes, korszerű e-learning keretrendszerben valósul meg, a COEDU Tudásháló e-learning rendszerének bevezetésével.

Az újrahasznosítható elemekből építkező, sokoldalú szolgáltatásokat nyújtó, mégis egyszerűen kezelhető COEDU keretrendszer alkalmazását szerződés alapján a nappali képzés rendszerébe integráltan, annak hatékonyságát fokozóan vezette be valamennyi Karán a Miskolci Egyetem. E partner-program keretében a felhasználói létszám korlátja nélkül, akár mind a hét-és félezer nappali hallgatónk számára ingyenes alkalmazási lehetőséget kaptunk, új tananyagokat fejleszthetünk és próbálhatunk ki. A kétéves szerződés lejártával, annak újabb két évre történő meghosszabbítására 2005. októberében írt alá szerződést az Egyetem Rektora és az informatikai fejlesztő cég.

Eddig mintegy 50 távoktatási modul (lásd melléklet) – 10-30 órás tantárgyi program, illetve ezek részeként különböző tantárgyakba beintegrálható, interaktív, gazdagon illusztrált tanulási egységek kidolgozása valósult meg. Az elkészült tananyag-csomagokat, jegyzeteket oktatóink szabadon felhasználhatják nappali, levelezős formában, alap és másoddiplomás képzéseik keretében, ehhez nyomtatható formátumú file-okat, CD, videó-anyagokat, ill. az elektronikus rendszerben működtethető kurzusok esetén hozzáférést, rendszer-felügyeletet és

tanulmányi adminisztrációt biztosítunk. **Felnőttképzési kurzus-akkreditációt egy képzésünk esetén nyújtottunk be és nyertünk el – Magyarországon ez volt az első e-learning képzés, mely felnőttképzési akkreditációt nyert.**

További, részletes információk és DEMO kurzusok elérhetőek az Észak-magyarországi Regionális Távközpont honlapján a

[http:// www.emrkt.uni-miskolc.hu](http://www.emrkt.uni-miskolc.hu)

URL címen.

4. Kapcsolat-rendszer:

Egyetemi kapcsolatok

Az ÉMRTK valamennyi Karral, illetve egyetemi szervezeti egységgel kölcsönös előnyökön alapuló együttműködésre törekszik – a 15 tananyagfejlesztő projekt adatai alapján eddig a kari részvétel megoszlását mutató statisztikáink:

ÁJK: 2 projekt

BTK: 4 projekt

GTK: 11 projekt

GÉK: 8 projekt

MAK: 3 projekt

MFK: 3 projekt

Comenius: 1 projekt

Projektjeink megvalósítása során messzemenően tehermentesítjük oktatóinkat a projekt-menedzsment gondjaitól, adminisztratív feladataitól (beszámoló írás, pénzügyi bonyolítás), ugyanakkor a szakmai feladatok koordinálása és az ehhez kapcsolódó pénzügyi források felosztása minden esetben a releváns szakmai vezető kompetenciája.

A projekteknél megvalósuló együttműködésen túlmenően támogatást biztosítunk ahhoz, hogy a már kidolgozott tananyagokat oktatóink mindennaposan hasznosítani tudják – **e-learning rendszerünkben regisztrált hallgatóink több, mint 50 % -a a nappali és levelező képzés résztvevője, részükre egyelőre teljesen ingyenes szolgáltatást biztosítunk.** Gyakran szervezünk szakmai bemutatókat, nyílt napokat, eredményeinket és lehetőségeinket bemutató rendezvényeket. Korszerű infrastruktúránkat gyakran rendelkezésre bocsátjuk nemzetközi megbeszélésekhez, szakmai rendezvényekhez, videó-konferenciával bonyolítandó eseményekhez (pl. PhD hallgató felvételi elbeszélgetése Franciaországgal)

Regionális és országos kapcsolat-rendszer:

Projektjeink átlagosan 6-7 partnerrel valósulnak meg – kapcsolati tőkénk mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban számottevő. Jelentősebb munkakapcsolatunk az alábbi intézményekkel volt eddig:

Felsőoktatási intézmények:

Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola

Comenius Tanítóképző Főiskola, Sárospatak

Debreceni Egyetem (DATE, KLTE)

Soproni Egyetem, Földmérési és Földrendezői Főisk. Kar, Székesfehérvár

Szent István Egyetem, Gödöllő

Széchenyi István Főiskola, Győr (későbbi Széchenyi István Egyetem)

Budapesti Műszaki Főiskola, Budapest

Budapesti Gazdaságtudományi Főiskola
Budapesti Műszaki Egyetem

Középfokú oktatási intézmények:

Andrássy Gyula Műszaki Középiskola, Miskolc
Eötvös József Gimnázium és Ipari Szakközépiskola, Tiszaújváros

Felnőttképzés:

ÉRÁK – Észak-magyarországi Regionális Munkaerőfejlesztési és Átképző Központ,
Progresszió Bt., Mezőkövesd
Contact Stúdió Kft., Miskolc
Euro Contact Business School, Budapest

Érdekképviselet, Alapítványok:

BOKIK – Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Miskolc
Ózdi Felsőoktatásért Alapítvány
BAYLOGI – Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány
Dél-Borsodi Regionális Fejlesztési Társulás, Mezőkövesd
Humán Integra Alapítvány, Miskolc,
Mozgássérültek és Barátaik Miskolci Egyesülete
Apertus Közalapítvány, Budapest

Informatikai cégek:

Mimóza Kommunikációs Kft.
SZÜV, Miskolc
Synergion Informatika Rt. - Synedu

Kiemelésre érdemes három, ún. „regionális” (TÁVHÁLÓ, Advanced Engineering és Régiós sikerek a sikeres régióért) projektünk, melyek egységes arculattal, jelentős létszámú kísérleti képzésekkel valósultak meg a régióhoz tartozó három megyében, közel azonos regionális partner-körrel. Táblázatainkban, statisztikáinkban nem szerepelnek azok a kisebb volumenű együttműködési programok, melyekhez partnereink meghívására csatlakozunk – több esetben vállaltunk módszertani lektorálási, minőségbiztosítási, vagy akár tananyagfejlesztési feladatokat így a BOKIK, az ÉRÁK és még néhány partner megkeresésére.

Folyamatos kapcsolatban állunk az ország többi regionális távoktatási központjával, több hazai felsőoktatási intézménnyel, kiemelten azokkal, akik hozzánk hasonlóan a COEDU keretrendszerben fejlesztenek.

Nemzetközi kapcsolat-rendszer:

Távoktatási Központunk születésétől kezdve tagja egy kiterjedt, jól működő – bár informális – PHARE ODL hálózatnak. Ennek a kapcsolatrendszernek is köszönhető, hogy nemzetközi projektjeink az átlagnál jóval nagyobb százalékban nyernek támogatást. A SOCRATES/Minerva Program keretében az Egyetemünk és a Nemzeti Távoktatási Tanács/Apertus Közalapítvány közös kezdeményezésével benyújtott és elnyert MISSION projekt legfőbb célkitűzése volt, hogy megerősítse és intézményessé tegye a PHARE Multi-country Programme for Distance Education programban létrejött hálózat kapcsolatrendszerét, hatékonyabbá és rendszeressé tegye a további együttműködést (<http://www.odl-mission.org>). A projekt folytatásaként nyertük el jelenleg féldőben tartó újabb Minerva projektünket (ez az egyetlen magyar koordinálású Minerva projekt, a Program 33 projektje közül mindössze 3

nyertes pályázat van a frissen csatlakozó EU tagországokban). A projekt, melyet az ÉMRTK koordinál, 12 rövid, ingyenes kurzus kifejlesztését és Európa-szerte, 10 nyelven való meghirdetését, képzését vállalta, eTaster címmel.

Többéves múlta, több sikeres projekt megvalósítására tekinthet vissza együttműködésünk az Európai Távoktatási Egyetemek Egyesületével, az EADTU-val, mely a legnagyobb presztízsű, operatív együttműködést koordináló európai távoktatási szervezet. A közép-kelet-európai régióban elsőként Magyarország csatlakozása valósult meg, a Nemzeti Távoktatási Tanács/Apertus Közalapítvány belépésével és egyidejűleg a EuroContact Business School és a Miskolci Egyetem, mint távoktatási központok csatlakozásával a EuroStudy Center Hálózathoz. Egyetemünk volt az első közép-kelet-európai felsőoktatási intézmény, mely e hálózat tagjává válhatott. Rendszeresen részt veszünk e szervezet munkabizottságaiban és projektjeink disszeminációjában.

5. Működési feltételek:

Tárgyi és személyi feltételek

Infrastruktúra – Az ÉMRTK az Egyetemi Továbbképzési Központtal közös épületben, 2002 tavaszán átadott, II. emeleti szinten, összesen 228 m² hasznos alapterületen helyezkedik el, a következők szerint:

Előadónk mobil berendezése 60 főig előadások, konzultációk, kislétszámú menedzser-konferenciák tartására alkalmas, Tandberg videó-konferencia rendszerünkkel 4 helyszín köthető össze ISDN-en vagy IP-n keresztül. Nagyképernyős projektoros televízió, satelit vevő, interaktív tábla, melynek érintés érzékelő felülete lehetővé teszi a navigálást, előadói számítógép, music center és projektor egészíti ki a multimédiás/prezentációs lehetőségeket. *MM számítógépes tanteremünk* 15 db hallgatói + 1 tanári MM számítógéppel, projektorral, 2 db írásvetítővel, Teacher-Net oktatói szoftverrendszerrel van felszerelve. *Multimédia fejlesztő és szerver-szobánk* MM fejlesztői környezete 3 db korszerű szerver számítógépet, 2 db multimédia fejlesztő számítógépet, 2 db videomagnót, 2 db digitális videokamerát, 2 db digitális fényképezőt foglal magába. *Könyvtár-tárgyaló funkcióra alkalmas helyiségünk* mintegy 70 kötetet, számos tanulmányt és konferencia-kiadványt, valamint tananyagcsomagot és MM CD-t biztosít a kollégáknak, szakdolgozatot készítő hallgatóknak. *Irodáinkban* munkatársaink 7 db, korszerű munkaállomáson dolgoznak, belső hálózaton, 6 db tintasugaras és lézernyomatóval, nagyteljesítményű fénymásolóval szintén felszerelve. Projekt-megbeszélésekre, képzésekre és prezentációkra 4 db note-book áll rendelkezésünkre.

Személyi feltételek - Központunknak 1999 óta 23 rendszeres munkavégzésre szerződött – tehát nem egyedi projekt-feladatokra alkalmazott – munkatársa volt, a lehető legváltozatosabb szerződési/jogi formákban (polgári szolgálat, kiegészítő ösztöndíj, megbízási vagy alvállalkozói szerződés, Munkaügyi Központi támogatás, PhD ösztöndíj, stb.). A szükséges, nagyobb fokú stabilitás megteremtését nehezíti, hogy döntően saját forrású finanszírozással kell személyi feltételeinket megoldani – projektjeink pedig átlagosan 1-1,5 évig tartanak, így nem tesznek lehetővé hosszabb távú kötelezettség-vállalást. A Központ igazgatóját is beleértve, a 8 munkatárs (5 fő teljes, 3 fő részidőben) közül egy főállású ügyvezető munkakörű közalkalmazott bérét finanszírozza központi keret, további 1,5 közalkalmazotti bér fedezetét nemzetközi projektjeink biztosítják, ketten az Egyetem más szervezeti egységénél közalkalmazottak (a takarítást rendszeres többletmunkás megbízással oldjuk meg, az igazgató docensi munkaköre mellett, vezetői pótlék nélkül látja el feladatát), egy fő PhD hallgató,

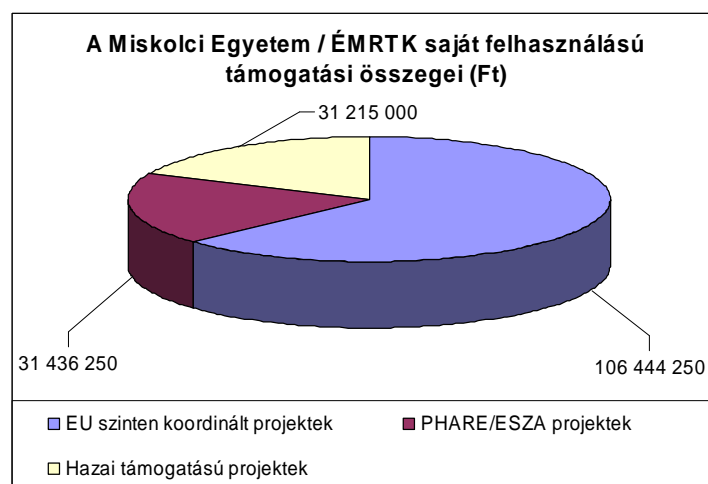
ösztöndíját a COEDU alapítványa fedezi, egy fő alkalmazására egyik partner-szervezetünk, az eCollégium biztosított anyagi fedezetet egy itteni kirendeltség létrehozásával, a COEDU rendszer-gazdai felügyeletét ellátó informatikusunk pedig – aki korábban polgári szolgálatát töltötte nálunk – vállalkozói szerződésekkel látja el feladatait.

Más részről viszont emberi erőforrásaink színvonalukat tekintve nemcsak kielégítőek, de a magyar felsőoktatási intézmények viszonylatában kiemelkedőek: projektjeink megvalósításában számos, az Egyetem különböző karain, központi egységeinél dolgozó, s esetenként külső szakértő munkájára támaszkodhatunk. Az elmúlt 10 év alatt projektjeinkben több, mint 50 oktatóval, 15 informatikussal (többségükben PhD hallgatók és hallgatók), továbbá 30 adminisztratív feladatot ellátó munkaerővel álltunk megbízásos munkaviszonyban. A regionális projektjeinkben (Távháló, Korszerű műszaki ismeretek angolul és Régiós sikerek) a regionális partnerintézményeinkben tevékenykedőket is számításba véve több, mint 80 fő vesz részt a tananyagok fejlesztésében és kísérleti kiépítéseinkben, számos oktatónk vett részt különböző távoktatás-módszertani képzéseken. (Ez azért is fontos, mert a távoktatási tagozat formájában történő akkreditáció ebben is szigorú feltételeket ír elő, dokumentálni kell, hogy annak minden feladatára (tananyagfejlesztés, tutorálás, menedzsment) speciális felkészítést kapjanak a résztvevők. Összességében 47 oktatónk vett részt szervezett formában távoktatási képzésben, 60 kurzus keretében.

Finanszírozás:

Eddig elnyert projektjeink bruttó támogatási értéke (azaz a felelősségi körünkbe tartozó vonatkozó összeg) meghaladja a félmilliárd forintot – ebből az Egyetem által hasznosított összeg a 10 év alatt közel 170 millió Ft volt, a diagrammon feltüntetett megoszlásban.

Projektjeink pénzügyi ellenőrzése minden esetben kifogástalannak ítélte gazdálkodásunkat, nem szenvedtünk el veszteséget meg nem engedett költségek miatt. (Sajnos ÁFA és árfolyam veszteségeket igen, melyeket ismét ki kellett gazdálkodnunk.) Bevételeink a projekt célkitűzések megvalósítása mellett biztosítják működési költségeink jelentős részét – az elmúlt 3 évre mintegy 70%-át (beleértve a közüzemi, takarítás, internet, kommunikáció, irodaszerek, stb. valamennyi költségét), - a pályázati feltételek eltérő volta miatt azonban ez csak néhány év távlatában és átlagában valósítható meg, mivel számos EU programban saját forrásként döntően önkéntes többletmunkát, illetve a rezszi költségét kell vállalnunk.

6. Szervezeti keretek:

Mind hazai, mind nemzetközi tapasztalataink alátámasztják, hogy a hagyományos egyetemek, felsőoktatási intézetek szervezeti struktúrájába nem könnyen illeszthetők bele az ÉMRTK –hoz hasonló tevékenységet folytató szervezeti egységek, a maguk összetett, dinamikus fejlődésben levő tevékenységi körével, újszerű szolgáltatásokat nyújtó, de egyszerismind indukáló és fejlesztő szervezetként. Csaknem minden hazai „regionális” távoktatási központ többszöri, időnként jelentős szervezeti átalakuláson ment át, többnyire a regionális szerepkör feladásával. Meggyőződésünk szerint régiókban olyan eredményes kapcsolatépítés, hálózatépítés történt, amelyet nem lenne szabad feladni, és átengedni a regionális koordinációs szerepet más szervezeteknek. Mind a regionális hálózaton, mind az intézményen belüli kapcsolatrendszernek átlátható, korrekt, kölcsönös előnyökön és bizalmon épülő kapcsolatrendszernek kell maradnia – az eddigi tapasztalatok valószínűleg már elegendőek ahhoz, hogy **életre hívjunk egy olyan Távoktatási Munkabizottságot, melynek elsődleges feladata a korábban is felvázolt szervezeti struktúrák és működési szabályok rendszerének újragondolása javaslatként céljával.**

7. Intézményi szintű fejlesztési célkitűzések, várható eredmények:

Egyetemünk évek óta kiemelkedően kezeli oktatási programjainak tartalmi és módszertani megújítását, regionális és nemzetközi kapcsolatainak erősítését, bővítését - a távoktatás, a korszerű és hatékony tanulási módszerek fejlesztése és bevezetése terén. Mindezek a célkitűzések egyidejűleg valósulhatnak meg. Egyetemünkön a távoktatás, és annak legkorszerűbb eszköz-rendszere, az e-learning fejlesztésének elsődleges céljaként nem azt határoztuk meg, hogy egy kis létszámú hallgatói kört érintő „távoktatási tagozat” jöjjön létre, hanem arra törekszünk, hogy **valamennyi képzési formában és valamennyi karon elérhetővé tegyük hallgatóink és oktatóink számára a legkorszerűbb és leghatékonyabb tanulási módszereket, lehetőségeket.**

Az ÉMRTK általános, hosszú távú célkitűzése, hogy Egyetemünk és a régió felső-és felnőttképzési intézményeinek tevékenységét módszertani fejlesztő- és szolgáltató központként támogassa. Egyetemi képzések vonatkozásában prioritásaink az alábbiak:

- A **nappali képzést** kiegészítő forrásanyagokként, tanulás-támogatási rendszerként alkalmazva az e-learning – hamarosan a NEPTUN-nal integrált platformon – hatékonyabbá teheti a BSc, MSc és PhD képzési programjainkat, naprakész, korszerű tananyagot biztosítva a hallgatóknak. A tankönyvek, tantárgyak egyszerű "távosítása", (WEB-re való, e-book jellegű feltétele) helyett döntően azoknak a kiegészítő elemeknek a fejlesztését célozzuk, amelyek gyakorlat-orientált szemléletmódot követnek, a célcsoport differenciált igényeihez igazodnak, növelik a képzésben résztvevők sokoldalú kompetenciáját, a tanult ismeretek alkalmazására való képességeiket. **Az on-line keretrendszer emellett sokoldalú képzésszervezési, tudásellenőrzési eszközrendszere révén egyidejűleg az oktatók munkáját is segítheti.**
- A levelező **képzés** és a távoktatási képzés egymáshoz való közelítése ígéretes lehetőség. A **levelező és nappali képzés** azonos szakokon - eltérő szerkezetben és kurzus-menedzsment, illetve tanulás-támogatás révén - azonos tananyagelemeket hasznosíthat. Így a levelező képzésben fokozatos fejlesztéssel elérhetőek a **távoktatási tagozat** formájában való meghirdetés igen szigorú akkreditációs feltételei – ezt követően nagyobb létszámú levelezős hallgatói kört tudnánk úgy oktatni, hogy

eközben oktatóinkat megkímélnénk a hétvégi elfoglaltságoktól, rugalmas időbeosztással végezhetnék feladataikat az on-line rendszerben. Mindemellett a jelenleginél **fokozottabb minőségbiztosításra, színvonalasabb oktatásra nyílik lehetőség.**

- A **felnőtteképzési programokban** kiemelt jelentősége van a távoktatás/e-learning nyújtotta térbeli és időbeli rugalmasságnak, hatékonyságnak – e területen szellemi potenciálunkra építve, megfelelő tananyag-fejlesztési befektetést követően komoly üzleti sikerek lennének elérhetők. Kísérleti képzéseink során rendszeresen felmérjük a különböző célcsoportjaink képzési igényeit, kollégáink és regionális partnereink – mindenekelőtt a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kereskedelmi és Iparkamara - révén rendszeres kapcsolatot tartunk fenn a gazdaság szereplőivel annak érdekében, hogy a régió iparvállalatainak, szakembereinek valós igényét megismerjük. Azon iparvállalatokkal, melyek szakképzési támogatás révén támogatják Egyetemünk infrastruktúrájának bővítését, további egyeztetéseket tervezünk a képzési igények mind pontosabb felmérése érdekében.
- Kiemelt jelentőséget tulajdoníthatunk a **nemzetközi képzési piacon** egyedülálló, sikeres **többnyelvű** tananyagfejlesztési és képzési megoldásainknak.

Az elektronikus tanulási környezet új lehetőségeket teremt, minden korábbinál hatékonyabb eszközöket biztosít, és ma még alig prognosztizálható hatású távlatokat nyit a képzés, az ismeretszerzés terén. Természetesen fontos lenne élni ezekkel a lehetőségekkel - ugyanakkor az informatikai/kommunikációs technológiák öncélú, nem megfelelő vagy éppen nem a realitásokkal összhangban való használata legalább annyi veszélyt, káros következményt jelenthet. Az **e-learning ígéretes, de befektetés-igényes** üzleti lehetőség: **költséghatékonyságát az alábbiak fokozhatják**

- **a többcélúan felhasználható, kidolgozandó tanulási egységek különböző szintű és kimenetű képzési programok részeként, országosan, illetve a határon túl is meghirdethető programokká szervezhető.** Ennek feltétele, hogy mind a tananyagfejlesztés, a forгатókönyvek kidolgozása során, mind az elektronikus adaptáció során messzemenően figyelembe vegyük a tanulási elemek (LOM) újrahaznosíthatóságának feltételeit. Ennek érdekében az alkalmazott **informatikai megoldások szabványos megoldásaira, azaz inter-operabilitására, platform-kompatibilitására és transzferálhatóságára messzemenően tekintettel kell lenni.**
- Az e-learning keretrendszerek révén lehetővé vált **a tartalom fokozatos fejlesztése és folyamatos korszerűsítése** - ez különösképpen fontos szempont a dinamikus változó szakterületeken. Távoktatásfejlesztési koncepciónk lényege, hogy a keretrendszer kezdetben elsősorban info-kommunikációs felületként funkcionálhat. Így **rövid időn belül bármilyen hagyományos (levelező, nappali, tanfolyami) képzés kiegészítéseként is bevezethető** (mix-mode, vagy blended learning), **fokozatosan továbbfejleszhető.** A továbbiakban egyre több funkciót át tud vállalni a tanulás-támogatás, a kurzus-menedzselés feladataiból, egyre inkább felhasználó-barát környezetet biztosíthat a tartalom-fejlesztésre illetve tutorálásra specializált oktatói feladatok ellátásához és egyre több és színvonalasabb - az interaktivitás lehetőségeit megfelelő módszertani felkészültséggel alkalmazó - tartalommal lehet feltölteni.
- A korszerű elektronikus tanulási környezet alkalmazása jelentős **kurzus-menedzsment funkciókat** is biztosít, így a COEDU Tudásháló rendszere is könnyen áttekinthető elemzéseket, statisztikai kimutatásokat képes generálni, meghamisíthatatlan dokumentumokat tárol a képzésben részt vevő valamennyi szereplő aktivitásáról. Egy ilyen keretrendszer alkalmazása már önmagában is komoly előrelépés és biztosíték a minőségbiztosítás magas színvonalára nézve, ennek

karbantartása azonban további informatikai szakértői felügyeletet, azaz emberi erőforrásokat igényel, ugyanakkor az oktatók adminisztrációs terheit csökkentheti.

A távoktatási, illetve e-learning elemek **fokozatos bevezetésének** egyik oka abban gyökerezik, hogy a hallgatók fogadókészségének reális nehézségeivel tisztában kell lennünk, és ahhoz alkalmazkodnunk kell. A fokozatos bevezetés másik, nem elhanyagolható oka, hogy egy diplomát/végzettséget adó, sok tantárgyat lefedő képzési program teljes távoktatási formára való átdolgozása olyan mértékű tananyagfejlesztői feladatokat és költségeket jelentene, amelyek reálisan nem felvállalhatóak illetve nem finanszírozhatóak. Öröndetes, hogy a COEDU partnerprogramnak köszönhetően több felsőoktatási intézmény (Miskolc után Győr, Dunaújváros, a Székesfehérvári Kodolányi, Budapesti Gazdaságtudományi Főiskolák) azonos keretrendszerben fejleszt, új nemzetközi pályázataink révén pedig a COEDU a PHARE ODL hálózat több országában hamarosan kipróbálásra kerül, s a nemzetközi hálózati együttműködés hatékony, közös platformjává válik. A COEDU Tudásháló alkalmazása során, az annak továbbfejlesztésére vonatkozó javaslatainkat az informatikai fejlesztő-cég folyamatosan figyelembe veszi, így a rendszer egyre inkább testre-szabott lehetőségeket kínál – ilyen fejlesztésként valósultak meg a többnyelvű COEDU módszertani megoldásai.

A távoktatás komplex rendszere számos, a képzési rendszerben eddig elkülönülten, más-más szervezeti egység által betöltött funkciót képes támogatni – így a könyvtár, a tanulmányi osztály, a jegyzetellátás feladatait is kiegészíti, a hallgatók/oktatók számára elérhetőbbé teszi az ilyen jellegű szolgáltatásokat.

Az e-learning a közvetlen hasznosítás, korszerű és egységes keretrendszerben fejlesztett képzések szervezésén messze túlmutató további hatásokat is eredményezhet:

- a távoktatás stratégiai értékke, **hatékony eszközzé válhat a kapacitás- és forráshiánnyal küzdő felsőoktatás számára** az előtte álló kihívásoknak való megfelelésre;
- hatékonyabbá tehetőek és lényegesen bővíthetőek a **differenciált igényeknek megfelelő továbbképzések**;
- **növelhető a levelező, költségtérítéses képzés színvonala és volumene**, jelentősen növelhető a képzésből, továbbképzésből származó egyetemi, kari és tanszéki árbevétel, amely egyrészt lehetőséget ad az oktatást elősegítő eszközök beszerzésére, másrészt a befolyt összeg jelentős része visszaforgatható további képzési programok fejlesztésére;
- az AFSZ képzésben fokozható a szakközépiskolák szakmai segítése, fokozható a felsőoktatás AFSZ terén működtetendő **minőségbiztosítási** tevékenysége és tovább bővíthető a képzés; emellett **beiskolázási propagandánk** hasznos eszköze lehet néhány, a középiskolákban terjeszthető demó-kurzus.
- az **élethosszig tartó tanulás** hatékony eszközrendszerévé válhat az e-learning, a távoktatási képzésekben résztvevők tanulási készségük fokozásával alkalmassá válnak a folyamatos önfejlesztésre, a probléma orientált megközelítés kedvezően hathat kreativitásuk fejlesztésére, az ismeretek alkalmazásának képességére;
- a képzésben részt vevő valamennyi szereplő – tananyagfejlesztők, tutorok, tanulók – között hálózati együttműködés alakulhat ki, támogatva valamennyiüket abban, hogy az **információs társadalom elvárásaihoz minél rövidebb idő alatt és minél hatékonyabban alkalmazkodni** tudjanak;

- a gazdaság humán erőforrás fejlesztési igényeinek megfelelő, dinamikusan fejlesztett programokkal a felsőoktatás szerepe megerősödhet a képzési piacon, egyszersmind erősödhet a **gazdaság és az oktatás kapcsolatrendszeré**;
- a többnyelvű tananyag-fejlesztés terén nyert tapasztalataink és egyedi megoldásaink révén nemzetközi terjesztésre alkalmas képzési programok fejleszthetők, képzéseink többnyelvű változatra való átdolgozásának lehetőségeit is beleértve. Az angol ill. más idegen nyelvű képzési programok kínálata révén fokozható a hazai felsőoktatás és távoktatás nemzetközi elismertsége, EU pályázataink sikeressége, **felsőoktatásunk versenyképessége és piacképessége az európai képzési térben.**

A széleskörű bevezetés feltételei és tennivalói

Az e-learning módszerek alkalmazásának nemcsak egy-két aktuális projekt megvalósítását, de az intézmény egészét átfogó, hosszútávú fejlesztési törekvéseket kell szolgálnia, hasznosításának azonban vannak bizonyos alapfeltételei:

- **szemléletmód váltásra** van szükség: meg kell ismertetni a karok, tanszékek oktatóival, képzésszervezőivel a lehetőségeket és alkalmazásukra fel kell készíteni azokat, akik érdeklődnek iránta, folyamatos támogatást kell nyújtani a kezdeti időszak nehézségeinek leküzdésében.
- **hatékony és ésszerű munkamegosztást** kell kialakítani (Pl. PhD hallgatók bevonása a tananyagszerkesztésbe, hallgatók bevonása az editálásba, nyugdíjas, kismama „táv munkás” tutorok alkalmazása mentorálásra, a kurzusszervezés adminisztratív feladataira) **erőforrásaink megfelelő átcsoportosításával.**
- **működőképes finanszírozási modelleket** kell kidolgozni, megfelelő érdekeltségi rendszert teremtve a szerzők, oktatók, az oktatási szervezeti egységek és az e-learning rendszert működtető szervezet között. Mivel a rendszer költséghatékony megoldásokat tesz lehetővé – kiváltképp nagyobb létszámok, ismételt ill. többcélú felhasználás esetén – korrekt érdekegyeztetési folyamatokban elérhető a „win-win” szituáció, azaz mindenki jól járhat.

A fenntarthatóság és továbbfejlesztés egyik legfőbb kérdése a finanszírozás, melyben eddig kihasználatlan lehetőség lehetne eddigi és újabb **képzéseinknek a képzési piacon való értékesítése.** Ez két szempontból igényel átgondolt stratégiai döntéseket:

- a távoktatás sajátos és komplex rendszere eltérő szervezési feladatokat, minőségbiztosítást és költség-struktúrát képvisel – (a **költségtérítéssel szabályzatban** ez jelenleg még nem tud megjelenni).
- Másik oldalról **emberi erőforrásaink** nem elegendőek nagy létszámok megbízható képzésére – minimálisan két főállású informatikus tudja biztosítani a rendszer működtetését.

Sajnálatos, de mind a hazai, mind a nemzetközi pályázatok fenntarthatóságára, eredményeinek hasznosulására vonatkozóan általános tapasztalat, hogy a kidolgozott képzési programok rendszeres meghirdetése, működtetése sem pályázati, sem más forrásból nem megoldható. A fenntarthatóság szempontjából fontos feladat az **akkreditáció**, melyben szintén kevés a tapasztalat, sok a bizonytalanság még az évek óta jelentős távoktatásinak nevezett tagozatokat működtető képző intézmények esetében is. A rendszeres meghirdetés a fentiekén kívül folyamatos **marketing**-munkát és természetesen ehhez kapcsolódó kiadásokat jelent, erre azonban már a bevétel megfelelő fedezetet lesz képes biztosítani.

Összefoglalva: a fenntarthatóság és továbbfejlesztés szempontjából tehát **a működési és szervezeti feltétel-rendszer stabilitására**, mindenekelőtt a Központ **SzMSz-ének elfogadására**, és **a költségtérítési szabályzat módosítására** van szükség. Emellett a jelenleginél több és stabilabb személyi feltételrendszert igényel, hogy ki tudjuk használni egyedülálló lehetőségeinket az e-learning rendszer széleskörű bevezetésére – a felsőoktatás jelenlegi finanszírozási rendszerében ennek fedezete nem áll rendelkezésre költségvetési forrásból, még átmenetileg sem – amire a sikeres bevezetést követő önfenntartó működés eléréséhez szükség lenne.

Az elektronikus tanulási rendszerek bevezetése kivételes lehetőségeket nyit meg Egyetemünk előtt – ehhez továbbra is a Karok, oktatási és kutatási központok, szervezeti egységek, központi funkcionális egységek **hatékony együttműködésére** van szükség. Az ÉMRTK a jelenlegi szervezeti keretek között, önálló szervezeti egységként – azaz szakterületét dinamikus fejlődést biztosító önállósággal felügyelve, irányítva – tudja feladatait a leghatékonyabban ellátni. Ezzel egyidejűleg maximálisan egyetértünk azokkal a kezdeményezésekkel, melyek egy **stratégiai integrátor szerepkörű centrum** létrehozását célozzák – szükséges lenne formális keretek között fórumokat, platformokat biztosítani a párhuzamos, időnként szükségszerűen átfedéseket is tartalmazó, esetenként érdekütközést is eredményező kezdeményezések összehangolására, a különböző szervezeti egységekben létrejött eredmények jobb belső kommunikációjára, megismertetésére, szinergikus hatások feltárására, hosszú távú tervek összehangolására.

Miskolc, 2005. november 4.

Kocsisné Dr. Baán Mária